

Юрій Ярмиш

ВЕДМЕЖА І ПОЛЯРНА ЗІРКА

БІБЛІОТЕКА УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

UARTLIB.ORG

UARTLIB@GMAIL.COM

ДЛЯ ПЕРШОКЛАСНИКА

Юрій Ярмиш

ВЕДМЕЖА І ПОЛЯРНА ЗІРКА

КАЗКА

Для молодшого шкільного віку

КИЇВ «ВЕСЕЛКА» 1979

Бурому ведмедику Мишкові, який народився у тайзі, дуже пощастило. Спочатку потрапив він до молодих будівельників БАМу, а потім і далі — у велике місто і навіть у космос. Про його надзвичайні зустрічі і пригоди й розповідається у казці.

Малюнки
АНАТОЛІЯ ВАСИЛЕНКА

МИШКО І МАША

Шелестіла тайга верхівками кедрів. На небі, мов крихітні сонечка, сяяли, виблискували зірки.

— Мишко, глянь-но, як зірочки спалахують... Наче до себе кличуть.

Так говорила по-своєму, по-ведмежому, Маша-ведмежатко ведмежаткові Мишку. Вони сиділи під старим кедром і дивились в чорно-синє небо.

— Ось що, Машо, — раптом сказав Мишко. Голос у нього від хвилювання затремтів. — Он там — Велика Ведмедиця, а он — Мала! Отже, літали ведмеді на небо! А на хвостіку в Малої Ведмедиці яскрава зірочка — Полярна. На неї навіть люди дивляться вночі, щоб у

тайзі не заблукати. Геологи тут недавно проходили. Від них я й почув про це. От би потрапити на зірку!

— Ой Мишко, мрійник ти! Хто ж ведмедів у космос бере? От собакам пощастило. І мавпам теж. Про нас же і не згадують люди!.. А я так хочу зірочку! Блакитну, просто в лапки...

— Гаразд, Машо, — сказав Мишко рішуче. — На місці сидіти — тільки на сосни дивитись. Піду до людей. Проситимусь у політ.

— Та ти ж і балакати по-людському не вмієш, — стурбувалась Маша.

— А я слухатиму, може, й навчуся, — заспокоїв її Мишко. — Прощавай, Машо!

— Постій, Мишку! — Маша нагнулась й підняла брунатну кедрову шишку. — Ось тобі на пам'ять про нашу тайгу — І додала, посмутнівши: — Щоб не забував мене...

ЗУСТРІЧ НА ДОРОЗІ

І пішов Мишко з тайги на дорогу. Чути її було здалеку. Там ревли вантажні автомобілі. Возили вони довгі блискучі рейки, бетонні шпали й цеглу.

Мишко сів край дороги, а велетенський важковоз, мов чудисько, повз, здавалося, просто на нього.

— Ой, — йойкнуло Мишкове серце, — зараз розчавить! — Він підвів лапу, захищаючись.

І раптом велетень-важковоз зупинився поруч Мишка.

З просторої кабіни на дорогу вистрибнув довготеле-сний шофер і ще один чоловік, невисокий на зріст. От чоловік і каже, усміхаючись:

— Ваню, ведмежа розумне, лапку підвело — голосує. Хочеш до нас на БАМ?

Мишко почув ласкавість в голосі чоловіка, замотав головою і заревів по-ведмежому:

«У-у-у!»

Це означало: «Хочу-у-у!»

— Молодець! — зрадів довготелесий шофер. — Гайда з нами! Не бійся, мене звать Ваня.

— А мене Степан! — додав менший на зріст.

Мишко стрибнув у кабінку. Важковоз рушив.

Серце Мишкове билось сильно-сильно. Коли ж буде БАМ?

За поворотом з'явилися намети.

— Злізай, малий, — сказав Степан. — Це наше Зоряне містечко! Спочатку поживеш у наметі, а потім разом з нами переїдеш до гуртожитку.

«Ой, — зрадів Мишко, — отже, я відразу до Зоряного попав. От пощастило, так пощастило. Швидко в космос полечу!»

Степан взяв Мишка на руки і поніс повз намети до акуратного зеленого будиночка. Це була їдальня. Там він гукнув рум'яній куховарці в білому халаті:

— Приймайте нового їдця, апетит у нього тайговий!

ЩО РОБЛЯТЬ У ЗОРЯНОМУ

Мишкові в Зоряному одразу сподобалось. Тим більш, що всі його так і звали — Мишко. Зранку молоді хлопці і дівчата з сокирами й механічними пилками йшли в тайгу. Вони рубали широку просіку. А слідом за ними їхали екскаватори з великими ковшами, бульдозери з сталевими щитами попереду — вони насипали дорогу. Дорогу не просту — для поїздів. БАМ — гордо називали її хлопці й дівчата. І означало це — Байкало-Амурська магістраль.

Бам! Бам! — гучно стукали сокири.

Бам! Бам! — дзвінко бились молоді серця.

ЯК КРУТИТИ «СОНЕЧКО»

Щоранку бамівці виходили з наметів на зарядку. Вони підтягувались на перекладині, робили різні складні вправи, а найбільш сильні, спритні, захопившись руками за перекладину, крутились навколо неї.

— Гей, Мишку! — піддразнювали вони ведмежа. — Гайда з нами «сонечко» крутити! Цю справу й космонавти люблять.

Космонавти? В Мишка серце тьохнуло. Отже, він обов'язково повинен теж навчитися крутити «сонечко»!

Мишко швидко видерся по боковій стойці, захопився обома лапами за сталевий прут. Гойднувся, але тут же, мов мішок, гепнувся на землю.

Хлопці зареготали:

— І ти у космос хочеш?..

І Мишко розпочав тренування. Він навчився підтягуватись на перекладині, розхитуватися. Але «сонечко» в нього ніяк не виходило.

ПЕРШИЙ ПОЇЗД У ЗОРЯНОМУ

Після сніданку Мишко разом з молодими будівниками пішов у тайгу. Бамівці пиляли сосни, а Мишко стягав гілки в купу, допомагав як міг.

Але не тільки ліс рубали молоді бамівці.

До осені в Зоряному виріс чудовий гуртожиток. Це була велика радість! Бамівці одразу ж з піснями, жар-

тами переселились до нього. І Мишка не забули. Він став жити в теплій кімнаті поблизу дверей. Коли у ті двері грюкали, Мишко миттю вискакував з кімнати, біг до того, хто увійшов у гуртожиток, і уважно оглядав його. І якщо бачив, що чоботи у хлопця брудні, дуже сердився, підводив лапу і проганяв нечупару на вулицю — чистити чоботи.

А потім настали великі морози, налетіли заметілі. Високі снігові кучугури повиростали навколо Зоряного... Але будівників навіть морози, навіть глибокі сніги не зупинили. Вони спритно вкладали рейки, хоч дуже важко було працювати.

І от остання ділянка біля Зоряного саянула металевим блиском. Було забито у шпали останнього сталевого костіля, щоб рейки міцно тримались.

Усі чекали перший поїзд...

Він оклично загудів ще здалеку. І урочисто стихив хід поблизу клубу «Тайговик». Це було велике свято!

Кращі будівники виступали, говорили, що вони працюватимуть і далі на БАМі, збудують уздовж залізниці станції, селища, міста.

Сюди приїдуть тисячі робітників. Вони трудитимуться на величезних залізних рудниках, у багатючих вугільних кар'єрах, у золотих копальнях, видобуватимуть рідкісні мінерали, дорогоцінне каміння.

В тайзі виростуть величезні заводи, фабрики. Адже цей сибірський край казково багатий. І всі його багатства повинні служити народові.

От який був мітинг у Зоряному!

Мишко запам'ятав його надовго. Та й як не запам'ятати, коли його разом з кращими будівниками машиніст взяв у першу поїздку. Мишко аж повискував од захоплення, коли блискучі рейки, здається, самі неслися під

колеса. А поїзд набрав швидкість і, наче ракета, мчав через тайгу.

НЕЗНАЙОМЕЦЬ З ФОТОАПАРАТОМ

Коли сніг розтанув і на лісових галявинах з'явилися перші весняні квіти, Мишко вихідного дня разом з бамівцями рушив у тайгу. Скільки квітів назбирали хлопці й тут же подарували їх дівчатам! Мишко теж нарвав в обидві лапки пролісків і поніс дівчатам.

І раптом він почув збоку незнайомі звуки:

Клац-клац!

А потім голос Степана:

— Мишку, нумо повернись до нас!.. Ось так, молодець!

Поруч із Степаном стояв дядечко, на шиї в якого висіли різні фотоапарати. Ними він і клацав.

— Мишку, де твоя усмішка? Це ж для дитячого журналу. Під фотографією напишемо: «Незвичайний помічник». Незабаром про тебе всі говоритимуть!

— Ур-ра! — крикнув Мишко. А насправді в нього вийшло: — У-а-а!

І він кинувся з просіки просто до спортивного майданчика, де стояв його улюблений турнік.

Він схопився за перекладину, підтягнувся, розгойдався. Помах... Ще помах... І злетів над турніком.

Оберт!.. Ще оберт!.. Земля й небо помінялись місцями.

Іще раз!

Мишко злетів угору, і... раптом лапки його одірвались від сталевго прута. Мишко згорнувся калачиком, закрутився в повітрі, мов дзига, і...

Бух!.. У ведмедика з очей посипались іскри.

Він заплющив очі і подумав: «Це перевантаження. Отже, я вже в космосі...»

Мишко розплющив очі й зніжковів: виявляється, він був не у космосі, а на землі, на купі торішнього листа.

А фотокореспондент підбадьорливо усміхавсь:

— Відчайдушний ти хлопець. Хочеш зі мною до Києва? Літаком полетимо високо в небі.

Це вже було цікаво. Мишко завуркотів радо. А фотокореспондент попрохав у будівників:

— Друзі, подаруйте мені ведмежа. Тайга велика — ведмежат багато... Йому буде добре в Києві. Згодні, так? Ведмедика, мене звать Толя!

ПОЛІТ

Літак почав гарчати, мов звір, та все сильніше, сильніше. Потім розігнався і став стрімко підніматись у повітря.

Мишко визирнув у кругле віконце.

Внизу повільно пропливала тайга. І була вона різна. Ясно-зелена. Жовта. Темно-зелена, майже чорна. І були гори. А потім довго-довго летів Мишко над блискучими ріками і величезними озерами. І над Уральськими сіро-коричневими горами.

А фотокореспондент Толя розповідав:

— Це з висоти здається, що там нікого немає. А насправді на Уралі багато людей. Вони видобувають у горах руди й дорогоцінне каміння.

Затим попливли луки, жовті, зелені квадрати полів і лісів, міста з високими будинками. Заводи з димучими трубами.

І от сяйнула під крилами голуба ріка. Світлі, красиві будинки. Земля стала швидко наблизатися.

Фотокореспондент прив'язав Мишка до крісла спеціальним паском.

— Не хвилюйся, друже! Зараз сядемо. Це мотори так сильно гудуть, радіючи, що вони вже дома. Швидко ми будемо в Києві.

В ГОСТЯХ У КАЗКАРЯ

Фотокореспондент і Мишко мчали на таксі по широкій дорозі.

— Товаришу водій, можна скористатися вашим радіотелефоном? — спитав фотокореспондент.

— Будь ласка, — кивнув шофер.

І фотокореспондент став набирати цифри.

У трубці щось клацнуло, а потім басовитий добрий голос сказав:

— Алло, слухаю вас!

— Добрий день, дорогий друже! — весело мовив у трубку фотокореспондент. — З сибірським привітом!

— Це ви, Анатолію? — зрадів чоловік десь у місті. — Невже вам вдалося виконати моє прохання?

— Аякже! Зараз ми їдемо до вас!

— Це чудово!.. — І фотокореспондент почув, як, звертаючись до когось поблизу себе, чоловік гукнув: — Андрійку, Булат, готуйтеся до зустрічі незвичайного гостя!

— Мишко, — звернувся до ведмедика Толя. — Пробач, що я тобі спочатку про це не сказав. Тебе прохав привезти до Києва мій друг. Він поет і казкар.

Таксі зупинилось біля під'їзду багатопверхового білого будинку. Мишко з цікавістю визирав з машини.

— Вітаю тебе, Мишко! — відчинив дверцята авто каз-

кар.— Будьмо знайомі — це я, а це мій син — Андрійко. А от і Булат, він живе у нас!

Обличчя казкаря було привітне. І голос у нього був ласкавий й разом з тим твердий — це Мишко любив. А кароокій хлопчик Андрійко тут же став погладжувати Мишка по густій бурій шубці, і той лизнув його в ніс своїм довгим червоним язиком.

— Молодець, не боїшся! — сказав Андрійко. — А це Булат.

На Мишка дивився сірий песик-лахмай.

Мишко вистрибнув з машини, і вони з Булатом почали обнюхувати один одного.

Потім Булат загавкав дзвінко:

«Гав, гав!»

А Мишко відповів:

«І-і-а!»

— От і познайомились! — засміявся фотокореспондент. — Отже, можу спокійно їхати до редакції.

КАТАННЯ НА КАРУСЕЛІ ТА ІНШІ ПРИГОДИ

Наступного ранку казкар сказав песикові:

— Булат, підеш разом з Мишком в парк на острів! Булат насторчив вуха і став уважно слухати.

— Будете кататись на гірках, на каруселі, на літаках. Мишко, я чув, це дуже любить, особливо йому подобається крутити «сонечко» на турніку... Тільки дивіться, не розгубіться там.

«Так, так, це те, що мені потрібно!» — аж підстрибнув Мишко.

І Булат з Мишком рушили на прогулянку. Спочатку вони вийшли на набережну.

Мишко мружився від яскравого сонця і сліпучої краси навкруги. Білі високі будинки стояли на острові. А перед набережною текла річка. То був Дніпро. На його високому протилежному березі серед парків стояли деревні будівлі.

Булат взяв у зуби повід від Мишкового ошийника, і вони побігли вздовж набережної.

Всі звертали увагу на незвичайну пару і зупинялися здивовані.

От і острів. Він великий і зелений. А посеред острова стояли гойдалки. Літали на залізних жердинах літаки. Крутилися каруселі.

Булат запропонував:

«Гав-ав-ав!»

Це означало: «Спочатку покатаємося на каруселі!» Очевидно, Булата тут знали, бо контролер сказав:

— Привіт, Булате! Це хто, твій новий друг? Напевне, тебе звать Мишко?

Ведмедик тричі хитнув головою.

— Зараз ми тебе посадимо на карусель. На чому ти хочеш покататися? Ну, звичайно, на сірому вовкові. Він тобі рідну тайгу нагадає...

Мишко заліз на вовка й сміливо обняв його за шию. І от карусель закрутилася — та все швидше, швидше.

Спочатку Мишко ще дещо помічав: от будинок, тут дерево, там Дніпро і ліс. Але потім все злилося в суцільну барвисту смугу. Мишкові стало лячно. Він затулив лапами очі, відпустив вовкову шию...

І враз якась невідома сила зірвала його з каруселі й кинула, мов ракету, в небо.

«Ой, невже виходжу на орбіту?» — майнула думка.

Мишко зі свистом перелетів через огорожу і впав у... кузов вантажної машини, яка везла рулони з тканиною.

Машина мчала по високому мосту над річкою. Міст був двоповерховий. Нижній — для машин, а верхній — для голубих поїздів метро. Мишко ледь не плакав: що ж робити? Куди ця машина везе його?

Та шофер почув, як щось важке впало у кузов автомобіля. І коли машина проминула міст, він звернув направо, загальмував біля бровки. Вийшов з кабіни, зазирнув у кузов...

— А-а-а, ведмідь! — закричав шофер і сховався у кабіні. — Як же він сюди потрапив? Невже з дерева стрибнув? Що ж мені з ним робити?

Знову обережно визирнув. І виричав очі: ведмедя у кузові не було.

Невже привидівся?

А Мишко вчинив от що: швидко переліз через борт автомашини та й помчав до метро.

Ось і скляні входні двері...

Мишко проскочив повз контролера і прудко побіг сходами нагору.

— Ведмідь! Ведмідь! — пронеслося швидше вітру по платформі.

— А де ж його дресирувальник? — галасували пасажири.

— Та він просто з лісу прибіг. Он же лосі по київських вулицях розгулюють. Сам бачив.

— Ні, він таки дресирований! Дивіться, в нього ошийник з номером!

— Ну, тоді інша справа! Хай входить!

І Мишко спокійно увійшов до вагона, видерся на вільне місце й став виглядати крізь широке вікно.

Та ось і Гідропарк!

Ледь Мишко вискочив на перон, як до нього, радісно гавкаючи, підбіг Булат.

Радошам друзів не було меж. Вони облизували один одного, наче вік не бачилися.

І знову побігли на карусель.

Тепер Мишко вже не лякався. Він тільки повторював сам собі: «Хочу в космос! Хочу-у-у в космос!» І тримався міцно. Так міцно, що потім контролер ледве відірвав його від карусельного вовка.

«Тепер щодня буду ходити з Булатом на острів», — вирішив Мишко.

ЗУСТРІЧ З КОСМОНАВТОМ

Одного ранку на квартирі казкаря задзеленчав телефон.

— Добрий день, дорогий казкарю. Сьогодні у дитячому видавництві бажаний гість — космонавт. Запрошуємо вас на зустріч.

— Дякую, приїду, але не сам, а з ведмедиком. Звуть його Мишко. Він зараз готується до польоту в космос.

На тому кінці телефонної лінії замовкли. Там радилися.

— Гаразд, беріть свого Мишка. У нас поруч ринок. Купимо для Мишка меду!

І от вона — зустріч!..

Серце у Мишка билось гучно-гучно. Невже зараз здійсниться його мрії, він познайомиться із справжнім космонавтом?

А поки що ведмедика оточили дитячі письменники і по черзі тисли йому лапку.

Раптом з коридора почулись схвильовані голоси:

— Прийшов, космонавт прийшов!

Космонавт швидко зайшов до кімнати, весело усміхаючись. І всі зааплодували йому. Тому, що його дитячі

письменники добре знають і люблять. Він народився поблизу Києва в зеленому красивому селі. Там народилася і його мрія про небо. Про літаки і зоряні кораблі.

Космонавт сердечно привітався. І тут він побачив ведмедика.

— А ти звідки узявсь? — здивувався.

Мишко, звичайно, зрозумів питання. Але говорити він не умів. Тож просто подав космонавту праву лапку.

— О, та ти вихований ведмедик! — сказав космонавт. — Молодець!

— Товаришу космонавт, — втрутився в розмову наш казкар, — цей ведмедик не тільки вихований. Він постійно тренується, хоче полетіти у космос! А звуть його Мишко.

— Правда? — весело примружився космонавт. — Це дуже цікаво. Дозвольте, дорогий казкарю, взяти вашого Мишка в Зоряне містечко! Ми готуємо один виключно важливий і цікавий експеримент.

— Будь ласка! Мишко про це мріє!..

Космонавт розповідав, як він став льотчиком. А коли запросили людей для польотів у космос, він один із перших приїхав до Зоряного містечка. І ось уже двічі побував у космосі. Працював там кілька тижнів на космічній орбітальній станції.

Багато питань ставили письменники космонавту. І про те, як він почував себе у невагомості, і про стиковку у космосі радянського корабля «Союз» з американським «Аполлоном», і про майбутні польоти до далеких планет...

І раптом молодий, але вусатий письменник спитав у космонавта:

— Скажіть, будь ласка, а ви любите тварин?

Космонавт широко усміхнувся:

— Дуже! По секрету скажу вам, дорогі друзі, я пишу зараз оповідання про ведмедів, папуг, вівчарок.

Що було далі — Мишко від хвилювання не запам'ятав... Він дуже боявся: а раптом космонавт передумає?

Але космонавт не передумав. Після зустрічі він узяв Мишка за лапку і повів до своєї машини.

І Мишко гордо йшов поруч із відомим усьому світові космонавтом.

А на вухо ведмедикові космонавт тихенько шепнув ось що:

— Мишко, якщо будеш серйозно тренуватися — полетиш у космос!

СИНЯ ЗІРОЧКА

І одного разу...

Сиділа Маша під старим кедром у тайзі й чекала свого Мишка. Не один день і не одну ніч так сиділа.

Не раз підходили до неї інші ведмеді.

Кирпатий молодий ведмідь Топотун запрошував на прогулянку. Товстий Потапович кликав їсти малину. Але Маша усім відповідала:

— Ні, я чекаю Мишка. Він сказав, що стане космонавтом і подарує мені синю зіроньку з неба!

— А ти й повірила, — сміявся Топотун. — Ведмеді у небі не літають.

— Еге, ведмедям у небі нічого робити, — солідно підтверджував Потапович.

— Як нічого? — обурювалася Маша. І тихенько зітхала. Хоч би яку-небудь звісточку про себе подав їй Мишко! Але вона вперто відповідала Потаповичу: — У небі он навіть сузір'я є — Велика й Мала Ведмедиці. Певно, колись наші родичі літали по небу...

Сумно було Маші. Мабуть, і цього разу піде вона ні з чим.

Несподівано помічає Маша — мчить по небу сяюча зірка. Та так швидко й нечутно, як ніколи жоден літак не літає... І раптом відділилась від зірки крихітна яскрава зірочка й понеслась до землі.

А потім над нею спалахнув парашут, і вона стала повільно опускатись на нічний темний ліс.

— Ой, тільки не зачепись за сосну, моя зіронько! Я тут! — скрикнула Маша.

І зірочка опустила Маші простісінько в долоньки. Але то була не зірочка! На парашуті висіла кедрова шишка.

— Це мій Мишко привіт надіслав! — зраділа Маша. — Отже, він став космонавтом!

Вона глянула в темне небо і страшенно захвилювалась:

— Куди ти? Повернись, Мишку, ведмеді в небі не літають!

Та зоряний корабль з космонавтом Мишком на борту швидко віддалявся від землі.

Маша не зводила очей з корабля. І по тому, як летів він, зрозуміла: тримав курс її Мишко просто на Полярну зірку, яка притулилася на хвостіку небесної Ведмедиці. Адже не дарма Маша одного разу попрохала Мишка подарувати їй синю зіроньку з далекого сузір'я...

ЗМІСТ

Мишко і Маша	3
Зустріч на дорозі	4
Що роблять у Зоряному	6
Як крутити «сонечко»	7
Перший поїзд у Зоряному	7
Зустріч з незнайомим	10
Політ	12
В гостях у казкаря	13
Катання на каруселі та інші пригоди	15
Зустріч з космонавтом	20
Синя зірочка	24

Я75 **Ярмыш Ю. Ф.** Медвежонок и Полярная звезда.
Сказка. (Рис. А. Василенко). — К., Веселка,
1979. — (Серия «Для первоклассника»).

28 с. с ил.

Бурому медвежонку Мишке, родившемуся в тайге, очень повезло. Сначала попал он к молодым строителям БАМа, а потом и дальше — в большой город и даже в космос. О его необыкновенных встречах и приключениях и рассказывается в сказке.

70802—012
Я—————193—79 4803010200
М206(04)—79

У2

« ДЛ Я ПЕРВОКЛАСНИКА »

Юрий Феодосиевич Ярмаш

МЕДВЕЖОНОК И ПОЛЯРНАЯ ЗВЕЗДА

СКАЗКА

/На украинском языке/

Для младшего школьного возраста

Рисунки Анатолия Петровича Василенко

Издательство «Веселка», Киев-4, Бассейная, 1/2

Редактор Г. В. Маценко

Художний редактор Г. Г. Литвин

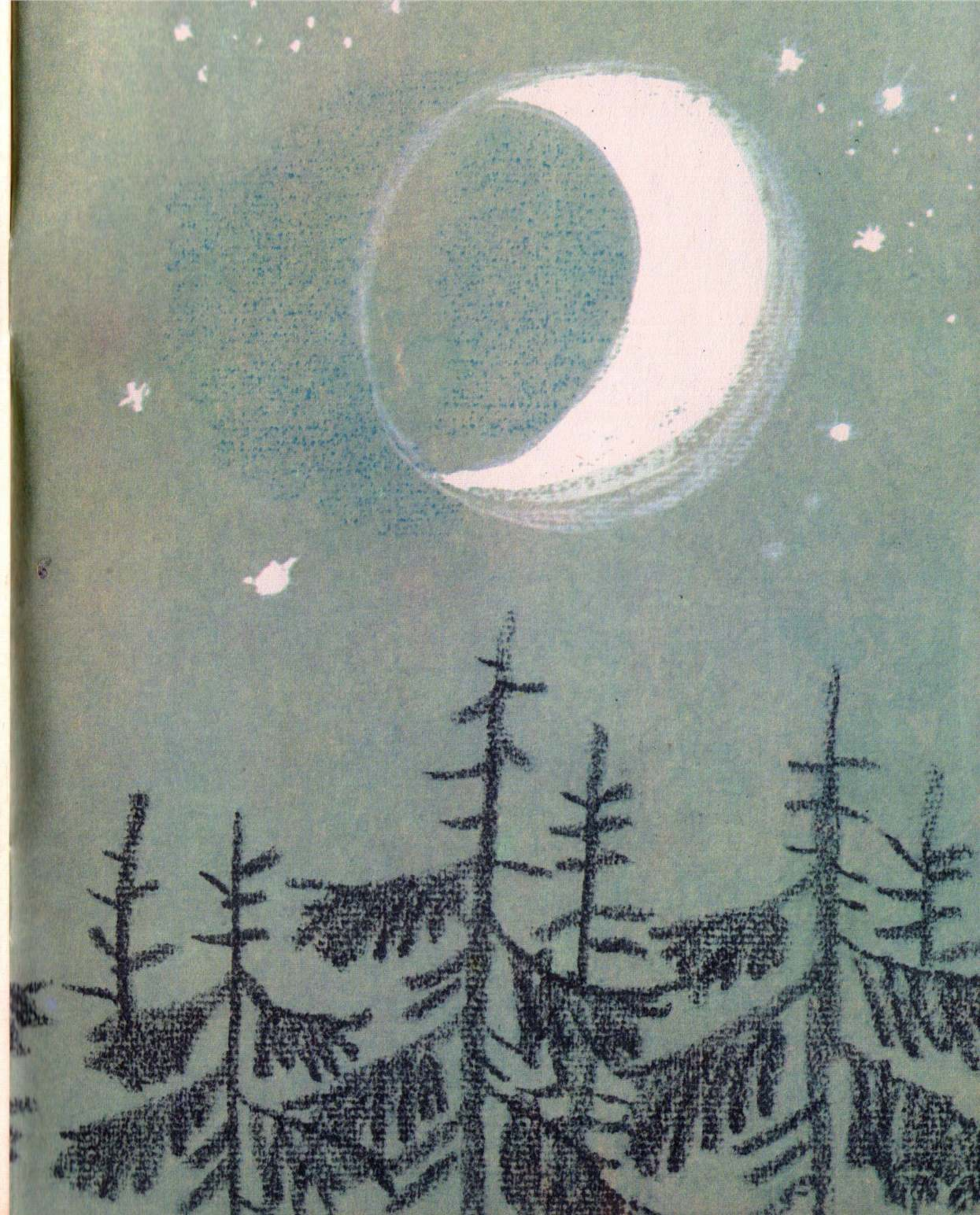
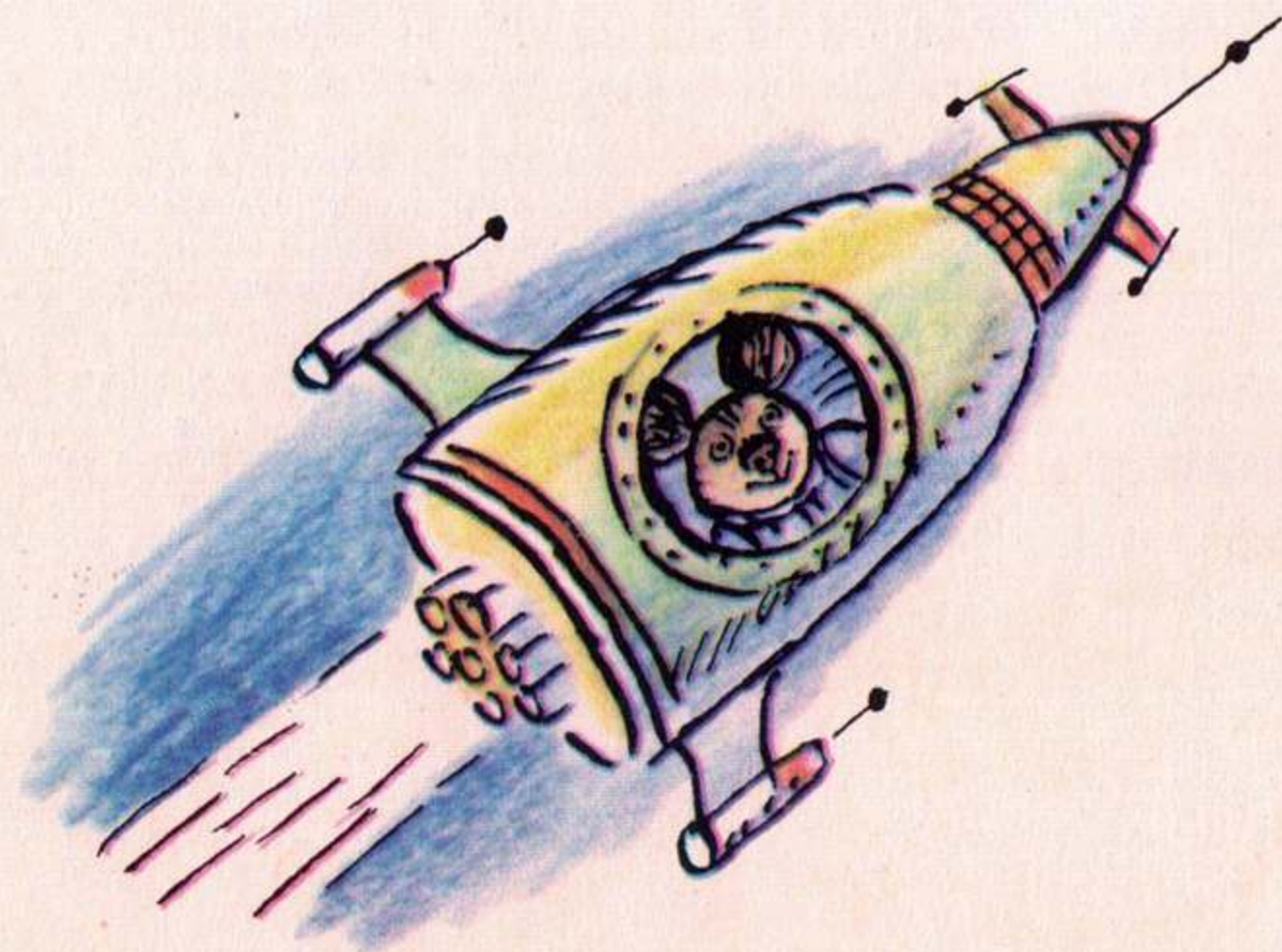
Технічний редактор Л. В. Маслова

Коректор Г. М. Поліщук

Информ. бланк № 1250

Здано на виробництво 29.06.1978 р. Підписано до друку 10.10. 1978 р.
Формат 70×90/16. Папір офс. № 1. Гарнітура звичайна нова. Друк.
офсети. Фіз. друк. арк. 1. Обл.-вид. арк. 1,98. Умови. друк. арк. 2,34.
Тираж 300 000. Зам. № 8—1827. Ціна 15 коп.

Видавництво «Веселка», Київ-4, Басейна, 1/2
Головне підприємство республіканського виробничого об'єднання
«Поліграфкнига» Держкомвидаву УРСР, Київ-57, Довженка. 3.

15 коп.

